O'ZBEKISTON ... INV.№

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@uzpak.uz ● 2002 йил 5 декабрь, №264 (3092) Пайшанба

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Рамазон ҳайитини нишонлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Рўза ҳайити" муносабати билан 1991 йил 11 апрелдаги 193-сонли Фармони ижроси юзасидан Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. 2002 йилда Рамазон ҳайитининг биринчи куни 6 декабрга тўғри келиши ҳақида Ўзбекистон мусулмонлари идораси мурожаатини эътиборга олиб, 2002 йил 6 декабрь дам олиш куни деб белгилансин ва мамлакатимизда байрам сифатида кенг нишонлансин.

2. Мутасадди идора ва жамоат ташкилотлари Рамазон ҳайити байрамининг жойларда муносиб тарзда ўтиши учун тегишли тадбирларни амалга оширсинлар.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 4 декабрь.

Мукофот энг муносибларга насиб этади

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасида Зулфия номидаги Давлат мукофоти комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Мазкур комиссия раиси, Бош вазир ўринбосари, республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Ғуломова бошқарган ушбу йиғилишда таъкидланганидек, мустақиллик йилларида аёлни қадрлаш, юртимиз келажаги бўлган ёшларни тарбиялашдаги беқиёс ўрнини эътироф этишдек хайрли юмушлар кўлами янада кенгайди. Президентимиз Ислом Каримов Фармони билан Зулфия номидаги Давлат мукофотининг таъсис этилиши бунинг ёрқин далилидир.

Мана, бир неча йиллдирки, ушбу мукофотга илм даргоҳларида аъло хулқи, ўқишдаги ютуқлари, ижтимоий фаоллиги билан назарга тушган, истиқлол ғояларини амалга ошириш йўлида астойдил меҳнат қилаётган 25 ёшгача бўлган қизлар сазовор бўлмоқда. Оқила қизларимизнинг адабиёт, санъат, фан ва маданият соҳасидаги ибратли фаолиятини рағбатлантиришда ушбу мукофот муҳим омилдир.

Айтиш жоизки, Зулфия номидаги Давлат мукофотига номзодлар танловининг илк босқичлари ўқув масканлари, жойлардаги халқ таълими бўлимлари, лицей ва коллеж бошқармалари, олий ўқув юртлари, илмий-тадқиқот муассасаларининг илмий кенгашларида бўлиб ўтди. Ушбу тадбирнинг юксак савияда ўтишида республика комиссияси аъзоларининг амалий ёрдами катта бўлди. Бу йилги танловнинг дастлабки босқичларида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри мукофот комиссияларига жойлардан мингдан ортиқ номзоднинг ҳужжати келиб тушган. Шундан 76 нафар номзод танлаб олиниб, уларнинг ҳужжатлари республика комиссиясига топширилган.

Йиғилишда ана шу ҳужжатлар тегишли йўналишлар бўйича ишчи гуруҳларига топширилди. Ишчи гуруҳи аъзолари ҳар бир номзоднинг илмий-ижодий йўналиши ўзининг янгилиги, илмий-амалий аҳамияти, бадиий қиймати билан ажралиб туришига, халқимиз маънавиятини юксалтиришга, мустақиллик ғояларини кенг тарғиб этишга хизмат қилмоғи даркорлигига алоҳида эътибор қаратишлари зарурлиги қайд этилди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

Табассум ила боқиб тургувчи бу қиз — Барнохон Ҳикматова. У Оҳангарон шаҳар маиший хизмат касб-ҳунар коллежининг 1-курс талабаси. Ўқишда ҳам, жамоат ишларида ҳам фаол, у сингари иқтидорли ёшлар билим масканида анчагина. Коллежда талабаларнинг пухта билим олишлари, касб-ҳунар эгаллашлари учун барча шароитлар яратилган. Фан хоналари, лабораториялар талабалар ихтиёрида. Бу ерда улар назарий билимларини мустаҳкамлайдилар, ўзларининг хоҳлаган касблари сиридан огоҳ бўладилар. Зеро, бугунги кунда мамлакатимизда бунёд этилган академик лицей, касб-ҳунар коллежлари иқтидорли ёшларни кашф этиш, камол топтиришда муҳим мавқега эга бўлмоқда. Ватанимиз равнақи, келажаги йўлида жон куйдирадиган бундай билимдон, юксак салоҳиятли ёшлар эса эртанги кунимизнинг муносиб эгаларидир.

Д. ЮСУПОВ (ЎзА) олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

«Ўзбекистон Республикаси ҳудудига истеъмол товарлари олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 11 июлдаги ПФ-3105-сонли Фармонига ўзгартиришлар киритиш ҳақида

Ташқи савдо фаолиятини янада эркинлаштириш ва республика ҳудудига истеъмол товарлари олиб келиш тартибини соддалаштириш мақсадида:

1. 2003 йилнинг 1 январидан бошлаб ноозиқ-овқат истеъмол товарлари олиб келадиган юридик шахслардан истеъмол товарлари импортига амалдаги божхона тўловлари билан бир қаторда ундириладиган йиғим бекор қилинсин.

2. "Ўзбекистон Республикаси ҳудудига истеъмол товарлари олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида" Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 11 июлдаги ПФ-3105-сонли Фармонининг 1-банди ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

3. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Ўзбекистон Республикасининг тегишли вазирликлари ва идоралари билан бирга ўн кун муддатда амалдаги қонунчиликка мазкур Фармондан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги таклифларни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин.

4. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р. Азимов зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 4 декабрь.

Биз билган ва билмаган тарих

ҲУРРИЯТНИНГ ҲАЁТБАХШ ҚОМУСИ

Конституция атамаси антик даврда "белгилаб қўйиш", "қарор қилиш" каби маънони ифода этган. Рим императори қабул қилган декретларнинг муайян тури шу ном билан аталган.

Феодализм даврида бу атама "асосий қонун" деган мазмун касб этган, лекин бугунги кундаги "конституция" маъносини билдирмаган. Чунки у пайтда давлат бошқаруви ҳозиргидан кескин фарқ қилган, асосий қонуннинг ўзи бўлмаган.

1787 йили тарихий тараққиёт тақозосига кўра, АҚШда биринчи умуммиллий Конституция қабул қилинади. Кишилик жамиятида янги даврни бошлаб берган бу ҳужжат "конституция" атамасининг мазмун-моҳиятини теранлаштиради.

Бугунги кунда у олий ҳуқуқий кучга эга бўлган, амалдаги қонун ва меъёрий ҳужжатлар пойдеворини ташкил этадиган, ўзгартиш ва қўшимчалар киритилиши қатъий назорат қилинадиган Асосий Қонунни англатади.

Қуйида биз мустақил Ўзбекистонимизнинг биринчи Конституцияси, унинг яратилиши билан боғлиқ давр ва ижодий жараён, умуман, Асосий қонунлар тарихига оид айрим саҳифаларни тадқиқ этишга ҳаракат қилдик.

1. Халқ тақдиридаги тарихий бурилиш

1989 йилнинг баҳорида Қашқадарё вилояти раҳбари Ислом Каримов Кеш ва Нахшабнинг узоқ ўтмиши, бу заминда вояга етган улуғ сиймолар, уларнинг дунёвий тараққиётга қўшган тенгсиз ҳиссаси ҳақида гапириб, ноёб қўлёзмаларни тадқиқ этиш ва мана шу тарихий ҳақиқатни рўёбга чиқаришнинг вақти келганини таъкидлайди.

— Мен ватанпарвар инсонларни ҳурмат қиламан, — дейди у фикрига якун ясаб. — **Бугун барчамиз ҳам эркинликка ташнамиз, бу — табиий, албатта. Лекин мен мустақиллик учун курашда қон тўкилишига олиб келадиган кавказча жангари усулни эмас, Болтиқбўйи республикаларига хос бўлган оқилона ҳаракатни, яъни сиёсий мулоқот йўлини маъқул, деб биламан.**

Қашқадарёлик олим Поён Равшанов шу ҳақда ҳикоя қилиб:

— Мен кейинчалик бу гапнинг мазмун-моҳияти ҳақида жуда кўп ўйлаб кўрганман, — дейди. — Ўшанда Ислом Абдуғаниевич бизни огоҳликка ундаган, озодлик учун сиёсий мулоқот воситасида курашиш йўқотишларнинг олдини олишини уқтирган...

Ислом Каримов империя инқирозга юз тутган оғир бир даврда, 1989 йилнинг 23 июнида Ўзбекистон раҳбари сифатида иш бошлади.

"Бу шахс маҳкамачига нисбатан кўпроқ курашчига ўхшайди, — деб ёзган эди "Литературная газета" ўша йилнинг 14 августида. — *У жуда қалтис пайтда ҳокимият тепасига келди. Фарғонада одамлар бир-бирини ўлдираётган, уйларни ёқиб юборишаётган эди. Ғазабга минган мусулмонларни қасос деб бир-бирининг конини тўкишдан, афсуски, ҳеч ким қайтара олмади.*

Куни кеча сайланган янги раҳбар эса эртаси куни ўша ёққа, Фарғонага отланди. Аэропортда кутиб олган соқчилар бўлинмасини: "Қирғин бўлаётган жойга боринглар, одамларни вазминликка даъват этинглар!" деб ҳайдаб юборди.

Вилоят партия қўмитаси биноси олдида турган бронетранспортёрларни ҳам ёнғин ичида қолган ҳудудларга жўнатди. Ўзи эса қўлига тутқазилган маълумотларга қаноат қилмай, тўғри ўша — нотинчлик содир этилаётган жойларга, ғазабга минган оломоннинг ичига кириб борди..."

> **Мустақиллик халқимизга ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини берди.**
>
> **Ислом КАРИМОВ**

Фарғона фожиалари бартараф этилгач, республика ҳаётида туб бурилиш ясаган ислоҳотлар бошланди. Энг аввало, "ўзбеклар иши", "пахта иши" деган бўҳтон билан ноҳақ қамалганлар озодликка чиқарилди, шу билан бирга, Наврўз байрамини, миллий ва диний қадриятларни тиклашга киришилди. Пахта яккаҳокимлигига чек қўйилди, ёрдамчи хўжаликлар ташкил этилиб, деҳқон-фермер хўжаликлари шакллантирилди. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилди. Ер, Мулкчилик ва Ижара ҳақида қонунлар қабул қилинди. Хусусий мулкчиликка йўл очилди.

Республика ҳаётида йирик сиёсий ва ижтимоий аҳамиятга молик бўлган бу ислоҳотлар, табиийки, амалдаги Конституцияга яна ўзгартишлар ва қўшимчалар киритишни тақозо этарди. 1989 йилнинг октябрида Конституциянинг 183 моддасидан 46 тасига ўзгартириш киритилди, шу билан бирга, у ўзбек тили — давлат тили экани белгилаб қўйилган янги модда билан тўлдирилди.

Марказлашган давлат раҳбарлари рус тилига умумдавлат тили мақомини бериш, социалистик мулкчиликни такомиллаштириш учун жонини жабборга бераётган ўша кунларда "миллатларнинг бир-бирига қўшилиб кетиши" таълимотига зид бу улкан ишлар осонликча бўлган эмас, албатта...

Миллатлар орасига солинган адоват 1990 йилнинг февраль-март ойларида Паркент ва Бўка, Гулистон шаҳарларида кўпдан-кўп нотинчликлар келтириб чиқарди.

Одамлар эртанги кунга ишончини йўқотган, беҳаловат бўлиб қолган эди. Уларнинг орзу-умидлари ва ишончини, ҳуқуқлари ва дахлсизлигини ҳимоя қилиш, республикада тинчлик ва осойишталикни, барқарорликни сақлаш ҳаёт-мамот масаласига айланди. Шунинг учун ҳам 1990 йилнинг 24 мартида Олий Кенгаш сессияси Конституциявий тизимни такомиллаштириш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва хавфсизлигини таъминлаш, сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни изчил давом эттириш мақсадида Президентлик бошқарувини таъсис этиш ҳақида қарор қабул қилди. Ислом Каримов Ўзбекистоннинг биринчи Президенти этиб сайланди.

Сессияда давлатимиз раҳбари ўз олдида турган энг асосий вазифалар ҳақида гапириб, **бу — Ўзбекистоннинг сиёсий мустақиллигини мустаҳкамлаш, республиканинг иқтисодий мустақиллигини таъминлашдан иборат** эканини алоҳида таъкидлайди ва Ўзбекистон давлат сифатида фаолият кўрсатиши зарур, деб уқтирди.

Бу вақтга келиб, собиқ Иттифоқда миллатлар ва элатларнинг, маданиятларнинг тарихий тақдири ҳал бўладиган шиддатли ўзгаришлар даври бошланган эди...

1990 йил июнь ойининг бошларида Ўзбекистонни олов ичига тортиш мақсадида содир этилаётган ғаразли ҳаракатлар сўнгги босқичга кўтарилди. Ўзган шаҳрида кўз кўрмаган, қулоқ эшитмаган жиноятлар содир этилди. Ҳадемай бу кулфат alангаси Ўш вилоятига ёйилди.

Қадим-қадимдан елкама-елка яшаб келаётган икки халқ орасига солинган нифоқ қасос туйғусини аланга олдирди, ларзага келган ўн минглаб одамлар оёққа турди.

Ўша йилларда Қирғизистонда истиқомат қилган атоқли олим Леонид Левитиннинг қайд этишича, худди шу кунларда Бишкекда ҳам митингбозлик авж олган, бетайин нотиқлар оломонни жазавага келтириб, муттасил қутқу солишган.

Хуллас, мисли кўрилмаган биродаркушлик — фуқаролар уруши бошланиб кетиши муқаррар тус олди.

(Давоми 2-бетда).

Инсон қалбининг қувончу қайғусини, эзгулик ва ҳаёт мазмунини Навоийдек теран ифода этган шоир жаҳон адабиёти тарихида камдан-кам топилади.

Ислом КАРИМОВ

БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗГА, ХАЛҚИМИЗГА ЭҲТИРОМ

Истиқлол шарофати туфайли кўплаб буюк аждодларимиз сингари улуғ шоир ва мутафаккир Алишер Навоий *ҳазратлари ҳам халқимиз кўз ўнгида бор буюклиги билан қайта намоён бўлмоқда.*

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ташаббуси билан мустақиллигимизнинг дастлабки йили озод Ватанимиз солномасида Навоий йили сифатида шарафланди. Пойтахтимиз марказида Навоий номидаги Миллий боғ барпо этилди ва унинг тўрида улуғ шоирга муаззам ҳайкал ўрнатилди.

Орадан ўн йил ўтиб, 2001 йилда Алишер Навоий таваллудининг 560 йиллиги кенг нишонланди, шоир номи билан аталган шаҳар марказида унинг шарафига яна бир улкан ёдгорлик мажмуи бунёд этилди.

Ўтган ҳафтада эса, илгари хабар берилганидек, Москва шаҳрининг Серпухов майдонидаги кўркам хиёбонда буюк бобокалонимизга улуғвор ҳайкал тикланди. Шу муносабат билан бўлиб ўтган тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Ҳ.Кароматов раҳбарлигидаги мамлакатимиз делегацияси, Москва шаҳри раҳбарияти, ҳар икки мамлакат фан ва маданият намояндалари, шоир ижодининг мухлисларию навоийшунослар иштирок этди.

Мазкур тарихий воқеа иштирокчиларидан бири — Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири, Олий Мажлиснинг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Эркин ВОҲИДОВ бу ҳақда қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Москвага илк бор қадам қўйганимга қирқ йилдан ошди. Ўшандан бери хаёлимда бир ўй, бир фикр айланар эди: "Қачон буюк аждодларимизнинг ҳайкаллари бу ерга қўйилар экан, қачон биз ҳам Москвага келганда қалбимизнинг бир парчасига айланажак боболар ҳайкали атрофида айраб юрамиз? Навоий бобомиз ҳайкали Москвада ё Ленинградда қўйишга муносиб эмасми? Ахир, биз бир давлатда яшаётган бўлсак, рус халқининг алломалари қолдирган мерос бизнинг ҳам мулкимиз ҳисобланса, нима учун бизнинг бобокалонларимиз рус халқининг мулки бўлмаслиги керак экан?"

Гап шундаки, биз у пайтларда мустақил эмасдик. У кезларда Москвада бизга нисбатан "улкан Россия империясининг бир қисми" деган мазмундаги, аниқроқ айтсак, пастроқ назар билан қараш ҳукмрон эди. Гарчи тарғибот-ташвиқотда "барча халқлар тенг, тилларимиз, маданиятларимиз баробар, биз бир-биримиздан ўрганамиз" деб айтилса-да, буюк давлатчилик туйғулари Москвадаги раҳбарларнинг кўксида ҳамиша мавжуд бўлган ва уларни бундай туйғулар ҳеч қачон тарк этмаган.

Агар уларни шу туйғулар бошқармаса, Москва Планетарийсидаги Ломоносов, Коперник, Галилей сиймолари турган жойдан Улуғбек ҳайкали ҳам ўрин олмасмиди?

Агар шундай туйғулар устунлик қилмаса, Ўзбекистонда туғилиб-ўсган, шу ерда яшаган, раҳбарлик лавозимларида ишлаганлар ўзбек тилини ўрганмасмидилар? Тўрт оғиз бўлса ҳам ўзбекча гапиришга ҳаракат қилмасмидилар?

(Давоми 3-бетда).

Газетада босилмади, аммо...

ТАҲРИРИЯТГА ХАТ

Мен 15 йилдан буён механизаторлик қилиб келаётгандим. Бултур кузда ногаҳон йўл-транспорт ҳодисасига учрадим. Оқибатда қаттиқ жароҳатландим. Иккала оёғим ҳам синди. Узлуксиз саккиз ой турли касалхоналарда даволандим. Бунинг учун 1,5 миллион сўмга яқин маблағ сарфладим. Ана шундай бир пайтда хўжалик раҳбарияти коримга ярамади. Моддий ёрдам кўрсатиш нарида турсин, лоақал "Сен жамоа юмушини бажараётиб, шу кўйга тушувдинг. Энди соғлиғинг қалай?" деб ҳол-аҳвол сўрамади. Ҳатто бир неча ойлик меҳнат ҳақимни ҳам тўламади. Устига устак, майиб бўлиб қолгунимга қадар ҳайдаб юрган тракторимни мендан тилхат олмай, эҳтиёт қисмларга харжлаган пулимни тўламай туриб, бошқа бировга бериб юборишди.

Тавба, оддий меҳнаткашнинг қадри шу бўлдими? У соғлиғида хўжаликка керак-у, ногиронлигида керак эмасми?.. Хулласи, мен қорнимга эмас, қадримга йиғлайман.

Боймирза МУНОСИБОВ,
Зафаробод туманидаги Файзулла Хўжаев номли хўжалик ишчиси.

РАСМИЙ ЖАВОБ

Ушбу масала шикоят-ариза муаллифи иштирокида атрофлича ўрганилди. Шу жараёнда Боймирза Муносибов хўжалик хазинасида маблағ йўқлиги боис ишлаган даври учун меҳнат ҳақини вақтида ололмагани тасдиқланди. Унга қолиб кетган эллик етти минг сўм миқдоридаги иш ҳақи тўлиғича ундириб берилди. Қўшимча равишда йигирма минг сўмлик моддий ёрдам пули ажратилди.

Боймирза Муносибов текшириш якунларидан қониқиш ҳосил қилганлигини билдирди.

Р.ЕСЕНҚУЛОВ,
Жиззах вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари.

Сўнгги хабарлар

Андижон ипаги — хорижга

"Булоқбоши ипаги" акциядорлик жамияти ўз маҳсулотларини экспорт қилиш имкониятига эга бўлди. Жанубий Кореядан келтирилган ускуналарнинг ишга туширилиши бунга имкон яратди. 1 миллион 375 минг АҚШ долларилик ушбу ускуналар ёрдамида жаҳон андозаларига жавоб берадиган экспортбоп ипак маҳсулотлари ишлаб чиқарила бошланди. Корхонанинг тўла қувват билан ишлаши эса, 500 та янги иш ўрнини очиш имконини беради.

«Туркистон-пресс».

«СамКочавто»нинг ёнғинга қарши техникаси

Самарқанддаги "СамКочавто" — мамлакатимиздаги йирик машинасозлик корхоналаридан бири. Бу ерда бир неча йиллдирки, туркиялик шериклар билан ҳамкорликда турли маркадаги юк автомобили ва мидибуслар ишлаб чиқарилмоқда. Корхонада Буюк Британия, Германия, Италия, Япония ва Туркиядан келтирилган замонавий жиҳозлар ўрнатилгани туфайли йилига беш минг дона автотранспортни йиғиш имкони мавжуд. Ҳозирги кунга келиб, "ЎзОтойол" тамғаси босилган машиналардан нафақат мамлакатимиз, балки хорижда ҳам кенг фойдаланилмоқда.

Корхона жамоаси ўз имкониятларини йилдан-йилга ошириб бормоқда. Шу йилдан бошлаб "СамКочавто" қўшма корхонасида Ички ишлар вазирлиги Ёнғин хавфсизлиги бош бошқармаси, Германиянинг "Ивеко-Магирус" фирмаси билан ҳамкорликда ёнғинга қарши машина ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Тошкентда ана шу техниканинг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

Тадбирда "СамКочавто" қўшма корхонасида тайёрланаётган рефрижератор, чиқинди ташиш машиналари ҳам намойиш этилди.

(ЎзА).

Амударё тумани марказида бўш иш ўринлари бозори уюштирилди.

Манғитда меҳнат ярмаркаси

Унда иштирок этган 81 корхона ва муассаса 204 та бўш иш ўрнини таклиф этди. Шулардан 102 таси қишлоқ хўжалиги тармоғига тўғри келади.

— Бу галги меҳнат ярмаркасида кўпроқ ёшларни иш билан таъминлашга эътибор бердик, — дейди туман ҳокимининг ўринбосари Р. Рўзметов. — Қолаверса, аҳолини иш билан таъминлаш доимий диққат марказимизда турибди.

Я. ҚЎЧҚОРОВ.

Азиз муштарий! Сизга хушкайфият тилаган ҳолда газетамиз учун обуна давом этаётганлигини маълум қиламиз.

Биз билган ва билмаган тарих

ҲУРРИЯТНИНГ ҲАЁТБАХШ ҚОМУСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бу кулфат, айниқса, шу ерни ўзига Ватан деб билган бошқа миллат вакилларини жиддий ташвишга солди. Улар ўз тақдирини, фарзандлари келажагини ўйлаб, тинчини, ҳаловатини йўқотди.

Мана шундай мушкул бир вазиятда давлатимиз раҳбари кечани кеча, кундузни кундуз демай, сарҳадларимизда туриб, икки халқнинг ўртасига тушиб, вазминлик, ақл-идрок, қатъият ва матонат билан низою адоватни бартараф этгани тарихий ҳақиқатдир. Бунинг гувоҳи бўлган америкалик профессор Дональд С. Карлайл: *"Акс ҳолда бу фожиа Қирғизистон ва Ўзбекистон ўртасидаги ҳақиқий урушга айланиб кетиши ҳеч гап эмас эди"*, дейди.

Унутилмас фожиалар, йўқотиш ва кулфатлар, демократик эркинликнинг нотўғри талқин этилиши, турли кучларнинг ҳокимият илинжида нотинчлик келтириб чиқариши, четдан ақидапарастлик ғояларининг, кўпорувчилик ва ахлоқсизлик тарғиб этилган асарларнинг тиқиштирилиши, бир сўз билан айтганда, ҳаётнинг ўзи ҳар бир инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатлайдиган, унинг ички интилишларини тўла рўёбга чиқаришга, қўлни қўлга бериб, бир халқ бўлиб, ўз куч-ғайрати, ақл-идроки ва салоҳиятини юрт тинчлиги, Ватан тараққиёти ва турмуш фаровонлиги йўлида сафарбар этишга хизмат қиладиган янги Конституцияга эҳтиёж яратди.

Аксарият қонунларнинг яроқсиз ҳолга келиб қолгани, амалда эса давлат бошқарувининг янги, замонавий тизими, демократик жамият асослари шаклланиб келаётгани ҳам айнан шуни тақозо этарди.

1990 йилнинг 20 июнида республика Олий Кенгаши ҳузурида янги Конституция тайёрлаш бўйича комиссия тузилди. У 64 кишидан иборат эди. Конституция комиссиясига Президент Ислом Каримов раис этиб сайланди...

Агар биз бугун кишилик тарихидаги биринчи Конституция ҳисобланган АҚШнинг Асосий Қонуни ва унинг яратилиш даврига, мустақиллик йўлидаги сурорли курашларга бир назар ташласак, ўз бошимиздан ўтказган оғир ва мураккаб жараёнларга ўхшаш жиҳатлар кўп эканига гувоҳ бўламиз.

2. Конституция, ҳокимият ва жамият

Конституция, Президент Ислом Каримовнинг таъбири билан айтганда, **давлатни давлат, миллатни миллат сифатида дунёга танитадиган Қомусдир.**

Албатта, бундай баланд даражага эришиш учун Конституция билан бирга ҳокимиятнинг ва жамиятнинг камолоти, интилишлари бир-бирига ниҳоятда муносиб бўлиши даркор. Мана шундай мутаносиблик, қонун устуворлиги, ҳуқуқий маданият такомили ва ижро интизоми адолатли, эркин жамият, фаровон ҳаёт барпо этишда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Буни АҚШ Конституцияси ва ушбу мамлакатнинг кейинги тараққиёти, унинг тенгсиз салоҳияти мисолида яққол кўриш мумкин.

Америка Қўшма Штатларининг Асосий Қонуни кишилик тарихида жамиятни сиёсий жиҳатдан ташкил этишнинг конституциявий моделини яратиб берди, шунингдек, ҳукуматнинг янги шаклини ҳаётга татбиқ этди. Демократик ҳуқуқий давлат шаклланиши ва қудрат касб этишида мустаҳкам пойдевор вазифасини ўтади.

Конституцияда АҚШ Конгрессининг, ижроия ҳокимиятнинг, суд ҳокимиятининг, шунингдек, штатларнинг ҳуқуқлари, мамлакатнинг ички ва ташқи сиёсати аниқ-равшан белгилаб берилган.

Энг муҳими, инсоннинг ҳуқуқлари ва эркинликлари тўлиқ кафолатланган, айни пайтда Асосий Қонунни кўз қорачиғидек асраш, уни муҳофаза қилиш ва ҳар доимо қўллаб-қувватлаш АҚШ Президенти қасамёдининг мазмун-моҳиятига айланган.

Федерализм тамойилига асосланган мазкур ҳужжат 215 йил давомида ягона иттифоқдош давлатнинг, республика бошқарув шаклининг тараққиётига, мамлакатнинг ҳудудий яхлитлиги ва хавфсизлиги таъминланишига хизмат этиб келмоқда.

"Ҳар қанча ғалати туюлмасин, биз қонунни билмасдан ва унга итоат этмасдан чинакамига эркин бўла олмаймиз", — дейди машҳур шоир Уолт Уитмен.

Қонун устувор бўлган жамиятда инсон ўз ҳаётини Конституциясиз тасаввур этиши қийин, албатта.

Лекин биз яқин ўтмишга, собиқ шўро тузумига назар ташласак, доимо бунинг акси ҳукм сурганига иқрор бўламиз.

Шўро тузуми даврида 1918, 1924, 1936, 1977 йилларда кетма-кет янги Конституция қабул қилинган.

Асосий Қонунда фуқароларнинг ҳуқуқлари гўё давлат инъом этган имтиёз каби қайд этилган.

Одатда фуқаро ҳуқуқи инсон ҳуқуқларидан фарқ қилади, яъни у муайян тузумга дахлдор шахснинг сиёсий ҳуқуқларини ўзида ифода этади. Бунда биз, аввало, сайлаш ва сайланиш, муайян партияга аъзо бўлиш, шунингдек, давлатни бошқариш ишида иштирок этиш каби ҳуқуқий тушунчаларни ўзимизча тасаввур этамиз. Асосий Қонунда эса аксарият кўпчилик ҳолларда "инсон" ёки "фуқаро" атамаси ўрнида моҳият-эътибори билан мавҳум бўлган "меҳнаткашлар" деган умумлаштирувчи атама қўлланилади.

Конституцияда *"СССР гражданларининг шахсий дахлсизлиги гарантияланади. Суднинг қарорисиз ёки прокурорнинг рухсатисиз ҳеч ким қамоққа олиниши мумкин эмас"*, дейилган. Аслида эса шахсий дахлсизлик ҳар томонлама поймол этилган.

1989 йили собиқ КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг нуфузли комиссияси "Бухарин мактабининг партияга қарши аксилинқилобий ўнг гуруҳи иши"ни қайта кўриб чиқди. Комиссия маълумотномасида қайд этилишича, 1933 йили Н.Бухарин тарбиясини олган 38 киши *"прокурорнинг рухсатисиз"* ҳибсга олинган. Бирлашган давлат сиёсий бошқармаси коллегияси *"ҳатто иш юзасидан айблов фикрига эга бўлмай туриб, уларни озодликдан маҳрум этган"*, хуллас, отиб ташланган.

Орадан 56 йил ўтгач, Сиёсий бюронинг нуфузли комиссияси "халқ душманлари"ни мутлақо *айбсиз* деб топди ва *уларни партия аъзолигига, аъзоликка номзодликка қайта тиклади(!).*

Кишини ҳайратга соладиган бу қарор яшаш ҳуқуқидан маҳрум этилган инсонлар хотирасини таҳқирлашдан бошқа ҳеч нарса эмас.

Шўро тузуми миллион-миллион кишиларни мана шундай кулфатга гирифтор этгани ҳеч кимга сир эмас, албатта.

Модомики шундай экан, фуқароларнинг Конституция кафолатлаган ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳақида қандай гап бўлиши мумкин?!

Конституцияда *"Турли ирқ ва миллатга мансуб СССР гражданлари тенг ҳуқуқларга эгадирлар"*, деб ёзилган. Ҳолбуки, амалда фуқароларнинг, миллатларнинг ҳуқуқи ҳеч қачон тенг бўлмаган. Ҳатто дарсликларда бутун бир миллатлар "ўтмишда саводсиз бўлган" деб асоссиз равишда камситилган, бошқа бир халқ эса уларни одам қилган "улуғ оға" сифатида талқин этилган. Мана шундай вазиятда қрим татар ва месхети турклари, ингуш ва қорачойлар, қалмиқ ва бошқа элатлар зўрлик билан кўчирилган, ўз Ватанларидан маҳрум қилинган.

Бу ёвуз кирдикор собиқ Иттифоқ ҳудудида яшаган немис ва болқорлар, грек ва курдлар, корейслар тақдирини ҳам издан чиқариб юборган.

Орадан қирқ беш йил ўтгач, собиқ Иттифоқ Олий Совети "Зўрлик билан кўчирилган халқларга қарши репрессия актларини қонунга хилоф ва жиноятқорона деб эътироф этиш ҳамда уларнинг ҳуқуқларини таъминлаш тўғрисида декларация" қабул қилди.

Хўш, бу ҳужжат кимнинг дардига малҳам бўлди? Кимга жудоликдаги Ватанини қайтариб берди?

Сарсон-саргардон ўша элатлар каби бу ҳужжат ҳам тезда унутилди.

Аслида, собиқ Иттифоқда ёзилмаган қонунлар амал қилган. Конституция эса сиёсат учун керак бўлган, холос.

Бунинг бир мисоли сифатида виждон эркинлиги, яъни динга муносабат масаласини олиб кўрайлик.

Конституцияда фуқароларнинг виждон эркинлиги тўлиқ кафолатланган. Уларнинг диний ва аксилдиний ташвиқоти эркинлиги расман эътироф этилган.

Шўро тузумининг етмиш уч йиллик тарихи эса виждон эркинлиги мутлақо бўғиб ташланганидан, патриарх ва руҳонийлар, уламолар қатағон этилиб, қақшатқич қирғин сиёсати олиб борилганидан гувоҳлик беради.

Динни илдизи билан қуритиш учун махсус хизматлар оддий роҳиб ва роҳибаларгача сургун қилишган. Черков ва ибодатхоналар вайрон этилган.

Мусулмонларга эса, табиийки, бундан ҳам даҳшатли зулм ўтказилган.

"СССРнинг Ўрта Осиё ва бошқа мусулмон минтақаларида аҳвол шундай эдики, мумтоз қатлам йўқ даражага келиб қолганди, — деб ёзади "Азия и Африка сегодня" журналида тарих фанлари доктори, шарқшунос Алексей Малашенко. — *Урушгача бўлган даврда ўн минглаб руҳоний ва уламолар қатли ом қилинди. Мадрасалар ёпилди. Минглаб масжидлар бузиб ташланди".*

Умумхалқ муҳокамасида кенг жамоатчилик, айниқса, зиёлилар фаол иштирок этишади, фақат вақтли матбуотнинг ўзида юздан ошиқ таҳлилий мақолалар эълон қилинади ва уларда минглаб амалий таклифлар билдирилади.

1925 йили собиқ Иттифоқда "Жанговар худосизлар уюшмаси" ташкил топади, улар *"Динга қарши кураш — социализм учун кураш"* шиори остида мудҳиш фаолият олиб боради.

1930 йили биргина Тошкент шаҳридаги мавжуд 26 мадрасанинг 23 таси бузиб ташланади. республика миқёсида эса 24 минг масжид вайрон этилади.

Амалдаги Конституцияга тамомила зид бўлган бундай риёкор сиёсат собиқ Иттифоқ парчаланиб кетгунча ҳукм суриб келди. Қайта қуриш даврида ҳам никоҳдан ўтиш маросими, жаноза маъракаси, Қурбон ва Рўза ҳайитлари, ҳаж зиёрати ман этилганига, ҳатто Наврўз байрамига диний тус бериб, уни тақиқлаб ташлашганига ҳар биримиз тирик гувоҳмиз.

Биз бундай қақшатқич сиёсатни миллий тарихга, илмий-маърифий меросга муносабатда янада яққол кўришимиз мумкин.

Инсоний қадриятларни нест-нобуд этадиган бундай давлат ва жамият наинки ўз фуқаросини, унинг ҳуқуқларини ҳимоя этади, балки унинг ҳаётига доимо хавф солиб туради.

"Бизни узоқ вақт давомида қонунлар бор-у, лекин уларга риоя қилиш шарт эмас, деган руҳда "тарбия"лаб келишди, — деб куюнган эди Президент Ислом Каримов тўқсонинчи йилларда. — **Бизда қонунни ҳурмат қилишдек оддий туйғунинг ўзи йўқ. Шундай экан, янги жамиятга қандай қилиб ўтамиз? Зўравонлик, жиноятчилик пўртанасини қандай бартараф этишимиз мумкин? Инсоннинг ҳуқуқларини ва унинг қадр-қимматини қандай ҳимоя қиламиз? Хусусий мулкни қонун ҳимоя қилмаса, фермерларнинг уйига ўт қўйиш бошланади. Демократик давлат доимий миллатлараро ва ижтимоий можаролар майдонига айланиб кетади. Хуллас, мен учун энг муҳими — қонунийликни ҳурмат қилишдир".**

3. Ўзбекистоннинг юзи, ҳаёт тамойиллари ва келажак йўли

Улуғ аждодларимизнинг асрий армонлари, халқимизнинг эркин ҳаёт, фаровон жамият ва адолатли давлат барпо этишдек эзгу тилаклари, келажак авлодларга озод ва обод Ватан қолдириш, уларнинг бахтини, камолини кўришдек орзу-ҳаваслари Ўзбекистонимизнинг биринчи Конституциясида ўз тажассумини топган.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, **унда жамики дунёвий неъматлар орасида энг улуғи — *Инсон* деган фикр илгари сурилган ва шу асосда *фуқаро — жамият — давлат* ўртасидаги ўзаро муносабатнинг оқилона ҳуқуқий ечими белгилаб берилган. Асосий Қонунимизда давлатимизнинг, жамиятимизнинг ва ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқ ва бурчлари бир-бирига уйғунлаштирилган ва мувофиқлаштирилган.**

Ушбу ҳужжатдаги меъёрий асослар илдизи олис ўтмишимизга, миллий давлатчилигимиз тарихига, бой маърифий меросимизга бориб тақалади, унинг яна бир илдизи эса ривожланган демократик мамлакатлар тажрибасидан қувват олган.

Гарвард университети профессори Дональд С.Карлайл Асосий Қонунимизни *"Каримов Конституцияси"* деб таърифлайдики, бу фикр ҳам теран ҳаётий асосга эга. Ушбу ҳужжат тўлақонли бўлиши учун юртбошимиз ва у киши раҳбар бўлган Конституция комиссияси икки йил давомида узлуксиз заҳмат чеккан.

1991 йилнинг 12 апрелида Конституция комиссиясининг биринчи мажлиси бўлиб ўтади. Президент Ислом Каримов ишчи гуруҳ олдига дунёвий демократик тажрибаларга ва миллий давлатчилигимизнинг тарихий асосларига таянган ҳолда янги Конституция концепциясини ишлаб чиқиш вазифасини қўйди. Унда халқимизнинг хоҳиш-иродаси, қадриятлари, миллий ўзига хос хусусиятлар, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига доир халқаро ҳужжатлар инобатга олиниши лозимлигини уқтиради.

Янги Конституция лойиҳаси қайта ишланаётган даврда давлатимиз раҳбари ташаббуси билан истеъдодли ёш ҳуқуқшунос томонидан унинг муқобил варианти яратилади. Кейинчалик «ташаббус лойиҳа» деб ном олган бу вариант асосий лойиҳани янада такомиллаштиришда муҳим аҳамият касб этади.

Президентнинг ғоят қимматли кўрсатмалари асосида ишчи гуруҳ янги Конституция концепциясини уч хил вариантда тайёрлайди.

Конституция комиссияси раиси ушбу вариантлар билан атрофлича танишиб чиққач, нисбатан мақбул нусхани ажратиб олади ва конституциявий қурилиш соҳасидаги жаҳон тажрибасига доир ўз қарашларини баён этади.

Ишчи гуруҳ Комиссия раисининг ҳар томонлама чуқур ўйланган фикрларига таяниб, асосий нусхани қайта ишлайди ва уни янада бойитади.

Концепциянинг тўлдирилган варианти муҳокама қилиниб, узил-кесил маъқуллангач, шу асосда Конституциянинг дастлабки лойиҳаси устида иш бошланади.

1991 йилнинг ноябрида лойиҳанинг биринчи намунаси тайёр бўлади. Унинг муқаддима қисмида "Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида" 1991 йил 31 августда қабул қилинган қонун эслатиб ўтилган; жами 158 моддадан иборат эди.

Комиссия раиси ушбу лойиҳани қайта ишлаш жараёнида ўн тўртта моддага жиддий тузатиш киритади, тўртта моддани ундан чиқариб ташлайди. Шу билан бирга, кўпдан-кўп моддаларга аниқлик киритишни талаб этади. Айни пайтда у мазкур ҳужжат, гарчи сиёсий, юридик хусусиятга эга бўлса-да, халқнинг дилига яқин, содда ва самимий тилда ёзилса, мақсадга мувофиқ бўлишини уқтиради.

Шунингдек, лойиҳани ишлаш, уни тўлдириш ва сайқал бериш жараёнида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳужжатларига, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясига, халқаро ҳуқуқнинг барча эътироф этган қоидаларига қатъий амал қилиш, Америка Қўшма Штатлари, Япония, Канада, Олмония, Франция, Португалия, Италия, Швеция ҳамда Шарқ давлатларининг конституциячилик тажрибасидан ижодий фойдаланиш зарурлигини яна бир бор таъкидлайди.

Шундан келиб чиқиб, лойиҳа қайта ишланади. Уни такомиллаштириш жараёнида Амир Темурнинг "Тузуклар", Шарафиддин Али Яздийнинг "Зафарнома", Абу Наср Форобийнинг "Фозил одамлар шаҳри", Алишер Навоийнинг "Хамса", Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг "Бобурнома" каби ўлмас асарларига, бир сўз билан айтганда, бой маънавий меросимизга, ундаги инсонпарварлик тамойилларига қайта-қайта мурожаат қилинади.

Давлатимиз раҳбарининг қимматли йўл-йўриқ ва маслаҳатлари асосида шаклланган ушбу лойиҳа 149 моддадан ташкил топади.

Комиссия раиси яна унга тузатишлар киритади, ҳар бир қоиданинг ифодаси ғоят аниқ ва равон бўлиши учун қайта-қайта сайқал беради. Мана шу жараёнда яна ўн иккита модда қисқартирилади, уларнинг мазмун-моҳияти тегишли қоидаларга маҳорат билан сингдирилади. Натижада лойиҳа янада ихчамлашади ва мукаммаллашади.

Ниҳоят, жараённинг учинчи босқичи бошланади.

Комиссия раиси лойиҳа устидаги ишни муқаддимадаги *"Миллий суверенитети ғояларига"* деган жумлани **"Давлат суверенитети ғояларига"** деб ўзгартиришдан бошлайди.

"Давлат халқнинг расмий вакили ҳисобланади ва унинг иродасини ифода этади", деб бошланган иккинчи моддага у қуйидагича ислоҳ киритади: **"Давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилади..."**

Тўртинчи моддада диёримизда яшайдиган барча миллат ва элатларнинг тиллари ривожланиши учун шарт-шароит яратилиши қайд этилган эди.

Комиссия раиси унга қуйидагича тузатиш киритади: **"Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади".**

Лойиҳанинг ўн тўққизинчи моддасида: *"Ўзбекистон Республикасининг фуқароси табиий ҳуқуқларга ва эркинликларга эгадир. Улар дахлсиз ҳисобланади ва ҳеч ким улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳақли эмас"*, дейилган.

Давлатимиз раҳбарининг жиддий таҳриридан сўнг у тўлақонли қоидага айланади: **"Ўзбекистон Республикасида барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар..."**

Лойиҳадаги *"Ҳар бир киши ахборотлар қидириш, уларни олиш ва қонуний йўл билан тарқатиш ҳуқуқига эга"*, деган модда Комиссия раиси қайта ишлагач, қуйидагича мазмун касб этади:

"Ҳар ким фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги ҳуқуқига эга. Ҳар ким ўзи истаган ахборотни излаш, олиш ва уни тарқатиш ҳуқуқига эга, амалдаги конституциявий тузумга қарши қаратилган ахборот ва қонун билан белгиланган бошқа чеклашлар бундан мустаснодир..."

Айтиш керакки, лойиҳанинг 3-, 4-, 7-, 9-, 10-, 17-, 18-, 24-, 32-, 33-, 34-, 36-, 56-, 69-, 71-, 74-, 86-, 92-, 97-, 98-, 99-, 101-, 109-, 117-, 122- моддаларига ҳам худди шу тартибда жиддий ўзгартишлар киритилган.

Президент еттита моддани лойиҳадан чиқариб ташлайди ва айни пайтда у қуйидаги янги моддани қўшиб қўяди:

"25-модда. Ҳар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга.

Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмас".

Лойиҳанинг юзинчи моддасида: *"Қишлоқда фуқаролар йиғилишлари ўзини ўзи бошқариш органлари бўлиб, икки ярим йил муддатга Кенгаш (оқсоқоли, раиси) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди"*, дейилган.

Комиссия раиси таҳриридан сўнг у қуйидагича мазмун касб этади: **"Шаҳарча, қишлоқ ва овулларда, шунингдек, улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга раисни (оқсоқолни) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди..."**

Давлатимиз раҳбарининг саъй-ҳаракати билан жамиятимизда янги ўзини ўзи бошқариш тизими ва унинг муҳим ижтимоий органи сифатида фуқаролар йиғинлари — маҳаллалар конституциявий ваколатга эга бўлади ва бу Асосий Қонунимизга муҳрлаб қўйилади.

Кейинчалик Президент Ислом Каримов **халқимизнинг миллий табиати, азалий анъаналарига асосланган маҳалла кенг халқ оммасини давлат, ҳокимият идоралари билан боғлаб турувчи кўприк эканини таъкидлаб, маҳалла ким қандай шароитда яшаётганини яхши билишини, шу боис маҳалла орқали кам таъминланган оилаларга ёрдам кўрсатишда адолат тамойили бузилмаслигини уқтиради.**

Таҳрир жараёнида давлатимиз раҳбари лойиҳага Олий Кенгаш деб киритилган Республика парламентини Олий Мажлис деб номлайди.

Умуман, Конституция комиссияси раиси 166 ўринда лойиҳа матнига ўзгартиш ва қўшимчалар киритадики, бу — мавжуд фикр ифодасига ўта аниқлик, изчиллик, равонлик ва салмоқ бағишлайди.

Тўртинчи босқичдаги иш жараёнида Комиссия раиси яна 34 та моддага тузатиш ва аниқликлар киритади. Шундан сўнг лойиҳа 127 моддадан иборат ҳолга келади.

Албатта, халқнинг келажак тақдирини белгилаб берадиган бу тарихий ҳужжат шунга яраша жиддий масъулият талаб этарди.

Комиссия раиси унинг ҳар бир қоидаси маънавий такомил ифодасига айланиб, миллатнинг эркинликлари, ҳуқуқлари, ҳаёт тамойиллари ва келажак йўлини ўзида ёрқин ифода этиши учун астойдил ҳаракат қилади. Ҳаётимизга жаҳон тажрибасидан кириб келаётган қадриятларнинг меъёрий асосларини белгилашда эса доимо кенгаш билан йўл тутади.

Лойиҳада *Президент ўз фаолияти давомида муайян сиёсий партияга аъзолигини тўхтатиб туриши ҳақида* алоҳида қоида мавжуд эди. Конституция комиссияси раиси ушбу масала Франция тажрибасида қандай ечим топганини аниқлаш мақсадида элчи Жан Поль Везианга мурожаат этади. Маълум бўлишича, Францияда давлат раҳбарининг бирон-бир партияга аъзолиги, Президентлик даврида ундан чиқиб туриши ёки чиқмаслиги билан боғлиқ масалага алоҳида эътибор қаратилмаган.

Тараққий топган мамлакатлар тажрибасидан келиб чиқиб, Конституция комиссиясининг навбатдаги мажлисида ушбу қоида лойиҳадан олиб қўйилади.

Янги Конституция лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига тақдим этилишидан аввал Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Кенгаши, Америка Қўшма Штатлари, Франция, шунингдек, тараққий топган бошқа мамлакатларнинг талабчан сиёсатшунослари томонидан изчил ўрганиб чиқилади, олимлар ушбу ҳужжат амалдаги демократик меъёрларга мос ва халқчил эканини эътироф этишади.

"Ҳужжат мутлақо янгича қиёфа касб этгач, унинг бўлимлари устида ишлаган аксарият кўпчилик мутахассислар ўзлари тақдим этган матнлар таниб бўлмас даражада ўзгариб кетганига гувоҳ бўлишди, — деб ҳикоя қилади Конституция ишчи гуруҳи раҳбари, академик Шавкат Ўразаев. — *Конституция комиссиясининг раиси нафақат иш жараёнини ташкил этиб, бошқариб турди, айни пайтда халқимиз тақдирида буюк аҳамиятга молик бўлган бу ҳужжатни бевосита яратди, унинг ҳар бир қоидасини ақли ва қалбидан ўтказиб, сайқал бериб, такомилга етказди".*

Янги Конституция лойиҳаси 1992 йилнинг июлида Олий Кенгаш сессиясида, сентябрда эса Конституция комиссиясининг навбатдаги мажлисида атрофлича кўриб чиқилгач, умумхалқ муҳокамасига тавсия этилади. Шу тариқа 26 сентябь куни ушбу лойиҳа мамлакат газеталарида эълон қилинади. Унинг муҳокамасида юз минглаб фуқаролар қатнашади, ўз фикрларини, таклиф ва истакларини баён этишади. Бу — халқимизнинг ўз тақдирига, ўғил-қизларининг, Ватанимизнинг эртанги кунига ўта масъулият билан қарашини намоён этади, албатта.

Шуни ҳам айтиш керакки, Президент Ислом Каримов ҳар бир хат билан батафсил танишиб чиқиб, ўринли таклифларни, жонли ва қимматли фикрларни қайд этиб, инобатга олиб боради. Шундан сўнг жамоатчилик билдирган фикр ва мулоҳазалар асосида Конституция лойиҳаси янада такомиллаштирилади. Комиссия раиси ундаги ҳар бир қоидани салмоқлаб, сўзларга жило бериб қайта кўргач, 1992 йилнинг 21 ноябрида лойиҳа яна матбуотда чоп этилади.

1992 йилнинг 7 декабрида Конституция комиссиясининг охирги мажлиси бўлиб ўтади, унда Асосий Қонун лойиҳасини Олий Кенгашнинг навбатдаги сессияси муҳокамасига киритиш ҳақида қарор қабул қилинади...

Умумхалқ муҳокамаси давомида Конституция комиссиясига таклифлар, фикр-мулоҳазалар билдирилган олти мингдан зиёд хатлар келади. Уларнинг аксарият кўпчилиги лойиҳадаги муқаддима ва яна қирк олтита моддага дахлдор эди. Шундан келиб чиқиб, ўттиз бешта қоида янада такомиллаштирилади, йигирмадан ошиқ қоидага эса сайқал берилади.

"Табиийки, ҳар қандай давлатнинг юзи, обрў-эътибори унинг Конституцияси ҳисобланади, — дейди Президент Ислом Каримов. — **Шу маънода, Асосий Қонунимиз халқимизнинг иродасини, руҳиятини, ижтимоий онги ва маданиятини акс эттиради.**

Конституциямиз том маънода халқимиз тафаккури ва ижодининг маҳсулидир".

4. Буюк келажак орзуси

Дунёда ўз озодлиги учун курашган халқлар беҳисоб қурбонлар эвазига уни қўлга киритган. Эркин ва осойишта ҳаётни, янги давлатни қарор топтириш, мамлакатни тиклаш учун ғоят қийин, машаққатли ва мураккаб йўлни босиб ўтишган.

Тарихнинг гувоҳлик беришича, америкаликлар ўз мустақиллигига эришгач, оғир иқтисодий инқирозларни, кулфат келтирувчи фуқаролар урушини бошдан кечиришган.

Бундай хавф-хатар ўтган асрнинг тўқсонинчи йилларида Ўзбекистонни ҳам тарк этган эмас.

"Собиқ Иттифоқ парчаланиб кетгач, энг даҳшатли фожиалар Ўзбекистонда содир бўлиши керак эди, — деб ёзади Россиянинг "Век" газетаси. — *Лекин Каримовнинг саъй-ҳаракатлари бунга йўл қўймади".*

"Одамлар ўз орзу-ҳавасларини унга боғлашмоқда, — деб ёзган эди "Литературная газета" 1989 йилнинг 14 августида. — *Бошимиздан ўтказган барча азоб-уқубатлар ҳаққи уни бизга Яратганнинг ўзи етказди, дейишмоқда".*

Ҳақиқатан ҳам, тарихнинг энг оғир, бурилиш нуқтасида бутун бир халқнинг, миллатнинг тақдири бир инсоннинг азму шижоатига, қатъият ва жасоратига, ҳал қилувчи лаҳзаларда қабул қилган биргина қарорига бевосита боғлиқ бўлиб қолади.

Шу маънода, ўша нотинч ва беқарор, ҳалокатли кунларда тинчлик ва тараққиёт, эркинлик ва орзу-ҳаваслар рўёби кафолатланган янги Конституцияни яратишга киришиш ёруғ келажакка бўлган қатъий ишончни, ёлқинли интилишни ўзида намоён этади, албатта.

"Ўзбекистоннинг ўз вақтида янги Конституция қабул қилгани тартиб ва осойишталикка, ислоҳотларни амалга оширишга ижобий таъсир ўтказмоқда", — деган эди 1992 йили россиялик профессор Н.Витрук.

Ўтган давр ичида Ўзбекистон осмонўпар уйдек қад ростлаб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллади, халқаро обрўйи кундан-кунга ортиб бормоқда, агар биз масаланинг моҳиятига назар ташласак, аслида бу — ўша инқирозли замонда ихтилофларни, синов ва қийинчиликларни мардона енгиб ўтиб, танлаган тараққиёт йўлимиз, янги Конституциямиз туфайли эканини англаш қийин эмас.

Юртимизда парламентаризм шаклланиб, демократик тамойиллар устувор бўлган янги қонунлар яратилди, кўппартиявийлик тизими амалга кириб, сайловлар эркин ва адолатли бўлиши одатий ҳолга айланди.

Фуқаролик жамияти институтлари ҳисобланмиш ташкилий тузилма инсон манфаатлари юзасидан давлат ва давлат идоралари, мансабдор шахслар билан бевосита иш олиб бормоқда. Аслида бу ҳам, биринчи навбатда, Конституциямиз маҳсулидир.

Ушбу ҳужжатда халқимизнинг орзу-ҳаваслари, хоҳиш-иродаси, улуғ аждодларимизнинг ўлмас армонлари ўз ифодасини топган.

Жуда қадим замонларда фозил одамлар ва уларнинг жамиятини орзу қилган мутафаккир бобомиз Абу Носир Фаробий *«Инсон камолот учун туғилади, камолот эса унинг бахту саодатини таъмин этади»*, деган эди.

Кейинги йилларида 44 та замонавий академик лицей, 216 та касб-ҳунар коллежи барпо этилди. Уларда 216 минг ўғил-қиз таълим олмоқда.

Истиқлол даврида қанчадан-қанча янги олий ўқув юртлари, уларнинг қошида гимназиялар, лицей-интернатлар ва лицейлар, академиялар ташкил топди. Юзлаб иқтидорли ёшлар Президентнинг "Умид" жамғармаси орқали чет эллардаги нуфузли илм даргоҳларида ўқиб қайтишди, яна қанча йигит-қизлар АҚШ, Англия, Германия, Япония, Италия каби тараққий топган давлатларда таълим олишмоқда.

Соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш — давлатимиз сиёсатида устувор йўналиш ҳисобланади.

Келажак авлод камолотини ўйлаб қилинаётган бу эзгу ишлар, таълим тизимидаги ислоҳотлар ҳам Конституциямиз тамойилларининг амалий ифодаси, десак, айни ҳақиқат бўлади.

Дональд С. Карлайл ушбу ҳужжатни *"дунёдаги энг мақбул тузилишга эга конституциялардан бири"* деб бежиз айтмаган. Унда ҳар бир инсоннинг шахсий, сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, маданий ҳуқуқ ва эркинликлари тўлиқ кафолатланган. У ўқиши, ижод қилиши, тадбиркорлик билан шуғулланиши, бир сўз билан айтганда, ўз камолотига, демак, бахту саодатига муттасил интилиши учун барча ҳуқуқий асос яратилган.

Бугун диёримизда мулкдорларнинг, тадбиркорларнинг, деҳқон ва фермерларнинг бутун бир янги қатлами вужудга келиб, тиниб-тинчимас бу одамлар юлдузларни кўзлаб ҳаракат қилаётган экан, аслида уларга кенг ва равон йўл очган ҳам ушбу мумтоз ҳужжатдир.

Хорижий ҳамкорлар билан бирга барпо этилаётган қўшма корхоналар, юртимиз обод бўлсин, деб қурилаётган замонавий йўллар, муаззам кўприклар, зиёратгоҳ ва боғ-роғлар, театр ва тураржой бинолари, энг аввало, инсонга ва унинг манфаатларига хизмат этади.

Тилимиз ва динимизнинг, улуғ аждодларимиз ва миллий қадриятларимизнинг эъзозланиши, тинчлигимиз ва осойишталигимизнинг таъминланиши, Ватанимизнинг тараққиёти — барча-барчаси Конституциямиз билан бевосита боғлиқ жараёнлардир.

Давлатимиз раҳбари ушбу мумтоз ҳужжатда **«Жамики дунёвий неъматлар орасида энг улуғи — Инсон деган фикрни илгари сурдик»,** дейди. Мана шу саъй-ҳаракатнинг узвий давоми сифатида ҳар йили Конституция кунида Президентимиз томонидан янги йилни — Инсон ва унинг манфаатлари билан боғлиқ — Оила йили, Аёллар йили, Соғлом авлод йили, Оналар ва болалар йили, Қарияларни қадрлаш йили, деб белгилаб берилиши эзгу анъанага айланди. Бунинг маърифий аҳамияти шундан иборатки, йил давомида инсонга эътибор қаратилади ва унинг қадр-қиммати эъзозланади, одамларнинг турмуш фаровонлигини янада яхшилаш, меҳр-оқибатни кучайтириш мақсадида кўпдан-кўп хайрли ишлар амалга оширилади.

Бу эса Асосий Қонунимиз ҳамиша халқимизга хизмат қилиб келаётганидан далолат беради.

Биз интилаётган демократик жамиятнинг истиқболи, биринчи навбатда, демократик қадриятлар ҳар биримизнинг қалбимиз ва онгимиздан қай даражада чуқур ўрин олишига, бу қадриятларнинг нечоғлик асраб-авайланиши ва келажак авлодларга етказилишига бевосита боғлиқдир. Шу ўринда яна биз Конституциямизга таянамиз ва унга қайта-қайта мурожаат этамиз.

Дунёда қонунлар кўп, лекин йиллар ўтиши билан ҳаёт уларга ислоҳ киритади, ҳатто айримлари ўрнида янги ҳужжатлар қабул қилинади. Аммо жамият ҳаётида доимо муқим ўрин тутадиган шундай улуғвор ҳужжат борки, Юртбошимиз таъкидлаганидек, у халқнинг, келажак авлодларнинг тақдирини белгилаб беради, мамлакатнинг тараққиётига пойдевор бўлади, давлатни давлат, миллатни миллат сифатида дунёга танитади.

Конституция мана шундай раҳнамо Китобдир.

Уни қадрлашимиз, ҳар бир қоидасига амал қилишимиз лозим.

Йиллар, асрлар ўтади. Вақт ўтган сари бу қутлуғ Китобнинг тарихий аҳамияти ва қадр-қиммати ошиб боради.

Чунки у тамоман янги инсонни, янги авлодларни тарбиялаб вояга етказади. Албатта, ўша насллар ҳам ўз бешикларини тебратган, ҳуқуқ ва эркинликларини, тинчлик ва тараққиётни, ягона Ватан озодлигини кафолатлаб берган ушбу табаррук Қомусни эъзозлашади, у билан ифтихор қилишади.

Ғаффор ҲОТАМОВ.

Олий Мажлис X сессияси олдидан

Ариза, таклиф ва шикоят у қандай ҳал қилинади?

Дарҳақиқат, парламентимизнинг бўлажак X сессияси кун тартибига иккинчи ўқишда киритилаётган «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонун (янги таҳрири) лойиҳасининг сўнгги матни билан танишган киши ушбу саволга жавоб топиши мумкин

Очиғи, мазкур қонун лойиҳаси Олий Мажлиснинг ўтган IX сессиясида биринчи ўқишда қабул қилиниб, умумхалқ муҳокамасига қўйилгандан сўнг кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди. Буни ҳанузгача таҳририятимизга фуқароларимиз томонидан келаётган хат-хабарлар ҳам исботламоқда.

Хўш, умумхалқ муҳокамасидан сўнг ушбу қонун лойиҳаси қандай кўриниш олди? Жамоатчилик томонидан билдирилган таклиф ва мулоҳазалар лойиҳада нечоғлик ўз аксини топди? Умуман, ушбу ҳужжат лойиҳаси ҳуқуқий мақом олгач, фуқароларимизга нима беради? Мухбиримиз ана шу саволларга жавоб топиш мақсадида Олий Мажлиснинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси раисининг ўринбосари Йўлдош ЖЎРАЕВга мурожаат қилди.

— Гапнинг лўндасини айтганда, — деди Й.Жўраев, — жойлардаги баъзи раҳбарларнинг совуққонлиги, лоқайдлиги ёки расмиятчилиги кўплаб оворагарчиликларни келтириб чиқармоқда. Шу боис ҳам янги таҳрирдаги қонун лойиҳасида фуқаролар мурожаатларининг жойида ҳал қилиниши учун таъсирчан меъёрлар акс эттирилди. Лойиҳада фуқароларнинг ҳуқуқлари ҳамда давлат органлари ва муассасаларининг мажбуриятларини янада кучайтиришдан ташқари уларни амалга ошириш механизми ҳам такомиллаштирилган. Умуман, ушбу қонун лойиҳаси ҳуқуқий мақом олгач, фуқароларимизнинг жамият ва давлат бошқаруви ишларида янада фаол қатнашиш имкониятларини яратиб, уларнинг эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилади.

Энди лойиҳа умумхалқ муҳокамасидан сўнг қандай кўриниш олганлиги хусусида гапирадиган бўлсак, шуни айтиш керакки, унга битта янги модда, иккита моддага янги қисм, иккита модданинг номланишига аниқлик киритилди. Ва битта модданинг мазмунига бутунлай ўзгартириш киритилиб, саккизта моддага таҳририй қўшимчалар қилинди. Жумладан, лойиҳанинг 4-моддасида фуқаролар **оғзаки ёки ёзма** мурожаат қилиши мумкин эканлиги акс эттирилган эди. Бироқ амалиётда бу шаклдаги мурожаатларга муносабат ҳар хил бўлиб қолмаслиги учун, билдирилган таклифга кўра, бу моддага «фуқароларнинг оғзаки ва ёзма мурожаатлари бир хил аҳамиятга эга», деб қўшиб қўйилди.

Шунингдек, Олий Мажлис депутатлари таклифига биноан, лойиҳанинг 18-моддаси биринчи қисмидаги «Фуқароларнинг таклифлари тушган кундан эътиборан бир ойгача бўлган муддат ичида кўриб чиқилади, қўшимча ўрганиши талаб этадиган таклифлар бундан мустасно ва бундай ҳоллар таклиф киритган шахсга маълум қилинади», деган қоидага «ўн кунлик муддат ичида маълум қилинади», дея тузатиш киритилди.

— Аммо шундай бўлса-да, баъзи газеталар лойиҳанинг 3-моддаси Конституциямизнинг 35-моддасига мос эмаслиги ҳақидаги фикр-мулоҳазаларни ёзишмоқда. Сиз буни қандай изоҳлаган бўлардингиз?

— Биласизми, бу мутлақо асоссиз фикр. Тўғри, матбуотда бундай фикрларнинг чоп этилишини мамлакатимизда кейинги йилларда амалга оширилаётган сўз эркинлигининг амалдаги бир кўриниши сифатида баҳолаш мумкин. Бироқ Конституциямизнинг 35-моддасини кўрган кўз эринмасдан ундаги 20-модда қоидасини кўрганда эди, лойиҳадаги 3-модда унинг айнан ўзи эканлигини бир онда илғаб олар эди. Зеро, Конституциянинг 20-моддасида «Фуқаролар ўз ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахсларнинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, ҳуқуқлари ва эркинликларига путур етказмасликлари шарт», дейилган.

Лойиҳанинг 3-моддасида эса «Фуқароларнинг мурожаат этиш ҳуқуқидан фойдаланишлари бошқа шахсларнинг, жамият ва давлатнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига путур етказмаслиги керак», дейилган. Кўрдингизми, ҳар иккала қоидада қандай фарқ бор? Умумийликдан ягоналикка интилишни ҳисобга олмаганда, ҳеч қандай фарқ йўқ! Қолаверса, бундай қоида Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг 29-моддасига ҳам ҳамоҳангдир.

Бундан ташқари, Конституцияда фуқароларнинг ҳуқуқ, эркинликлари ва манфаатлари олий қадрият ҳамда жамият ва давлат манфаатларидан устун эканлиги тўғрисида у ёки бу кўринишда ўндан ортиқ қоидалар бор. Уларни фақат бир томонлама тушуниш ҳамда манфаатларнинг бир-бирини тийиб туриш ва уларнинг мувозанатини таъминлаш тўғрисида ўйламаслик мумкинми? Айни пайтда ҳуқуқ, эркинлик ва манфаатни рўёбга чиқариш битта масала, шахс, жамият ва давлат манфаатларига путур етказиш бошқа масала эканлигини ҳам ёддан чиқармаслик керак.

— Демак, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши фуқароларнинг мурожаат қилишдек конституциявий ҳуқуқини тўла кафолатлайди, дейиш мумкин...

— Нафақат кафолатлайди, балки бу соҳада изчил механизм яратиш орқали фуқароларнинг давлат ва жамият бошқаруви ишларида янада фаолроқ қатнашиш имкониятларини ҳам яратади. Шу билан бирга, фуқароларнинг ҳуқуқ, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда бузилган ҳуқуқларини тиклаш ишларини янада такомиллаштиради.

Суҳбатдош:
Фурқат САНАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

РЕСПУБЛИКА БОШ ПРОКУРАТУРАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида бўлиб ўтган йиғилишда Бош прокуратуранинг барча тезкор ходимлари, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти, Ўзбекистон Республикаси транспорт прокурорлари, Тошкент шаҳар туман прокурорлари ва Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш департаменти ходимлари ҳамда унинг жойлардаги бошқармалари бошлиқлари иштирок этди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Сирдарё вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқи ёзиб олинган видеотасвир йиғилиш қатнашчиларига намойиш этилди.

Республика Бош прокурори Р.Қодиров Президентимиз нутқидан келиб чиқадиган ва прокуратура органлари олдига қўйилаётган вазифалар хусусида маъруза қилди. Бош прокуратуранинг тегишли тармоқ раҳбарларига жойлардаги прокурорлар билан биргаликда прокурор назоратининг барча соҳаларида мавжуд камчиликларни яна бир бор таҳлил қилиб, вазиятни яхшилашга қаратилган тегишли тадбирлар ишлаб чиқиш, қуйи прокуратураларга нисбатан талабчанликни кучайтириш топширилди.

Йиғилишда Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги "Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида"ги қарори ижроси юзасидан амалга оширилган ишлар муҳокама этилиб, унинг ижросига танқидий баҳо берилди.

Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 28 ноябрдаги "Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаменти фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорининг ижросини таъминлаш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида мазкур департамент бошлиғи Б.Зоҳидовнинг ахбороти тингланди.

Анжуманда ҳар икки қарор ижросини таъминлаш бўйича амалга оширилиши лозим бўлган чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, алоқадор тармоқлар раҳбарлари зиммасига зарур вазифалар юклатилди.

(ЎзА).

БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗГА, ХАЛҚИМИЗГА ЭҲТИРОМ ТИМСОЛИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Аввалги асрларда Чор Россияси босиб олган Урта Осиёни генерал-губернаторлар қандай идора қилган бўлса, совет замонида ҳам ўлкамиз худди шу зайлда идора қилинди.

Шунинг учун Алишер Навоий бобомизнинг ҳайкали Москвада ўрнатилганлигини мен, биринчи навбатда, мустақиллигимизнинг меваси, деб биламан. Зотан, биз Мустақиллик сабаб дунёда бу қадар қадр топдик. Президентимиз Ислом Каримов раҳбарлигида олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсатимиз туфайли жаҳонда бўй кўрсатдик, обрў-эътибор қозондик, муносиб қадрландик. Худди шу боиски, Россия ҳам бизни қадрлади, Москва бизга эътибор қаратди. Президентимизнинг бу борадаги саъй-ҳаракатлари, хусусан, Москва мэри билан мулоқотларининг натижаси ўлароқ, ана шу ҳайкал Россия Федерацияси пойтахтида қад ростлади.

Москвада буюк ўзбек шоирига ҳайкал ўрнатиш ғоясини қўллаб-қувватлаган россиялик бир гуруҳ фан ва маданият намояндалари ташаббусини, умуман, Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларининг бугунги ривожини миннатдорлик ила тилга олиш ўринлидир.

Ҳазрат Навоийнинг "Лисон ут-тайр" ("Қуш тили") фалсафий достонидан илҳом ва сурур олган таниқли ҳайкалтарошимиз Равшанбек Миртожиев, шунингдек, россиялик меъморлар — Александр Кузьмин ва Игорь Воскресенский ижоди маҳсули бўлган бу ҳайкал инжа бир ёдгорликка айлангани, Москванинг кўркига-кўрк қўшиб, мағрур қад кўтариб турганини, бобомиз сиймосида асл шарқона салобат шоён акс этганидан мамнунман.

Алоҳида эътиборга молик томони — бобомиз ҳайкали Москванинг қоқ марказига қўйилди. Ҳайкал ўрнатилган уч метрли гранит пойдеворда Ҳазратнинг қуйидаги ҳикматли сўзлари битилган:

Олам аҳли билингизким,
иш эмас душманлиғ,
Ёр ўлинг бир-бирингизгаки,
эрур ёрлиғ иш.

Биласиз, Тошкентда пойтахтимизнинг шарқи билан ғарбини туташтирувчи икки кўча бор. Бирининг номи — Навоий, иккинчиси — Пушкин кўчаси. Бул икки зот турли замонларда яшаган, турли тилларда ижод қилган. Лекин иккаласи ҳам ўзларининг қийин ва мушкул замонасида инсон қалбининг озодлигини, муҳаббат ва эзгуликни куйлаган. Худди шу жиҳатдан Навоий ҳам, Пушкин ҳам — бизнинг замондошларимиз.

Кези келганда айтай, Навоийнинг диний фанатизмга қарши қаратилган ўткир сўзлари риёкор зоҳидлару шайхларни фош этиб, инсониятни уларнинг алдовларига учмасликка чақиргани бугун ҳам биз учун огоҳлантирувчи бонг каби жаранглаб турибди. Навоийнинг ана шу мавзудаги мисраларини ҳар гал ўқиганимда, бу сатрлар худди бугун эрталаб ёзилгандек таассурот уйғотишидан ҳайратланаман.

Дарвоқе, Москва шаҳри мэри ҳам шунга яқин фикр билдирди.

"Алишер Навоий узоқ замонларда яшаб-ижод этган бўлишига қарамай, унинг ижоди бугунги кунда ҳам, келгусида ҳам долзарб ва замонавий бўлиб қолаверади", деди Юрий Лужков буюк шоир ҳайкалининг очилиш маросимида сўзлаган нутқида. У Президентимизга, халқимизга ва ана шу ҳайкал ижодкорларига миннатдорлик билдирар экан: "Бу — Москвага Ўзбекистоннинг ғоят бебаҳо бир ҳадяси бўлди", деди.

Айтиш жоизки, Президентимизнинг бутун дунёда ўзбекнинг қадр-қимматини ошириш йўлидаги саъй- ҳаракатлари, миллатимиз қадрини юксалтиришни бош мақсад деб билаётганлари — бу ниҳоятда буюк иш. Ўйлаб қаранг, ўн йил илгари ўзбек қайси даражада эди, қаерда эди? Бугун жаҳонда юртимизга нисбатан меҳр-муҳаббат, эътибор ортиб бормоқда.

Шундай экан, бир кун келиб ҳазрат Навоий ҳайкали Осиё, Европа мамлакатларида, балки океан ортида ҳам ўрнатилса, ажаб эмас. Наинки Навоий, балки Ибн Сино, Беруний, Улуғбек каби буюк боболаримизнинг ҳайкаллари дунёнинг турли пойтахтларида қад ростлашига энди ишонсак бўлади. Зеро, бизда шунга асос, замин яратиляпти. Ўзбекларни, Ўзбекистонни дунё таниди. Халқимизнинг жуда қадим маданиятга, катта тарихга эгалигини, қалби ниҳоятда бой одамлар эканимизни, дунё ҳамжамиятига тенглар ичра тенг бўлиб қўшилаётганимизни бани башар ҳис этиб, кўриб-билиб турибди.

Мухтасар қилиб айтганда, Москвада Алишер Навоийнинг муаззам ҳайкали ўрнатилгани жуда катта аҳамиятга эга. Бу — бизнинг маданиятимизга, халқимиз тарихига, бугунига, умуман, бизнинг ота-боболаримизга дунёнинг эҳтиром билан қараётганидан далолатдир. Шу боис буни тарихий воқеа, мустақиллик йилларида жаҳон саҳнасида қўйган залворли қадамларимиздан бири, ғуруримиз тимсоли, деб биламан.

ЎзА мухбири
Ғулом МИРЗО
ёзиб олди.

Тадбир

Ҳуқуқий билимдонлар беллашуви

Асосий Қонунимизнинг ўн йиллигига бағишлаб Тошкент шаҳар ўрта махсус касб-ҳунар таълими бошқармаси республикамиз пойтахтидаги академик лицейлар ўқувчилари ўртасида диққатга лойиқ яхши бир тадбирни — ҳуқуқий билимларни пухта эгаллаётган лицей ўқувчиларининг шаҳар миқиёсидаги беллашувини уюштирди.

Ушбу тадбир икки босқичда олиб борилди. Аввал ҳар бир лицейда энг билимдон ўқувчилар орасидан олти нафари танланиб, беллашувга қатнашувчи жамоа шаклида шакллантирилди. Улар махсус дастур асосида тайёргарлик кўрдилар. Ҳар бир лицей жамоаси ўз эмблемаларини ҳамда "Конституция ва биз" мавзуида плакатлар тайёрлаб, беллашувнинг иккинчи босқичига келдилар.

Ҳал қилувчи босқич Тошкент давлат техника университетининг Чилонзордаги академик лицейи биносида бўлиб ўтди. Унда пойтахтдаги ўн олтита академик лицей вакиллари қатнашдилар.

Тадбирда, энг аввало, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва Болалар ҳуқуқлари конвенциялари бўйича синов бўлди. Кейин қонунни муҳофаза қилиш органлари ва Ўзбекистондаги инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ташкилотлари беллашув қатнашчилари билан "Давра суҳбати" ўтказиб, кимнинг кимлигини аниқладилар. Ниҳоят, "Биз ва қонун" мавзусидаги ҳозиржавоблик танлови билан тадбир якунланди.

Ҳуқуқий билимдонлар беллашувида танловнинг барча шартларини муваффақиятли бажарган Тошкент юридик институти қошидаги академик лицей вакиллари биринчи ўринни, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти академик лицейи вакиллари иккинчи ўринни, Ўзбекистон Миллий университети қошидаги академик Сирожиддинов номидаги лицей вакиллари учинчи ўринни эгалладилар.

Ғолиблар БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси Ахборот маркази, "Соғлом авлод учун" хайрия жамғармаси, Ўзбекистондаги Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказ ва бошқа масъул ташкилотлар томонидан ажратилган қимматбаҳо совғалар билан мукофотландилар.

М. САФАРОВ.

Ташриф давом этмоқда

Россия Президенти Владимир Путиннинг Ҳиндистонга қилган расмий ташрифи давом этмоқда. Кеча Кремлнинг юқори мартабали намояндаси Ҳиндистон Президенти Абдул Калам, мамлакат Бош вазири Атал Бихари Важпаи билан учрашди, деб хабар беради «Рейтер» агентлиги. Маълум бўлишича, Россия раҳбари ўтказилган музокараларда икки мамлакат ўртасидаги ўзаро товар айирбошлаш кўрсаткичларидан қониқиш ҳосил қилмаётганлигини алоҳида таъкидлаган.

АҚШ долларининг ранги ўзгарадими?

Ҳа, АҚШ пул белгилари бюроси долларнинг рангини ўзгартиришга қарор қилди. Бу ҳақда «Лос-Анжелес таймс» газетаси хабар беради. Унда ёзилишича,дастлаб 20 долларлик купюранинг янгиси чиқарилади. Маълум бўлишича, у келаси йилнинг кузида муомалага киритилади. Кейинги бир ярим йил давомида 50 ва 100 долларлик купюраларнинг ҳам ранги ўзгартирилади. Бироқ уларнинг ўлчами ва президентлар сурати сақлаб қолинади. Ўзгариш фақат долларнинг рангига тегишли бўлади, холос. Олдинги кўк рангдан фарқли ўлароқ, янги банк қоғозларининг ҳар қайсиси ҳар хил рангда чиқарилади.

Германия қўллаб-қувватламоқда

Шу кунларда Германиянинг Бонн шаҳрида Афғонистон бўйича иккинчи халқаро конференция давом этмоқда, дея хабар тарқатади РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси. Мазкур анжуманда Германия ташқи ишлар вазири Йозеф Фишер сўзга чиқиб, халқаро ҳамжамият Афғонистонга бундан буён ҳам ёрдам беражагини маълум қилди. Вазирнинг таъкидлашича, жаҳон ҳамжамияти Афғонистонда бир йил аввал бошланган барқарорлик ва тикланиш жараёнини охирига етказиши керак. Жумладан, Германия Афғонистонни бундан кейин ҳам ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди.

Элчихоналар ёпилди

Associated Ppess агентлигининг хабар беришича, Австралия Филиппиндаги ўз элчихонасини ҳали очиш ниятида эмас. Маълум бўлишича, Австралия ҳукумати мамлакат хавфсизлик хизмати ходимлари томонидан Филиппиндаги элчихонага жиддий террор ҳаракатлари содир этилиши мумкинлиги ҳақидаги ишончли маълумотни олган. Шу туфайли мамлакат у ерда ўз элчихонасини ёпишга мажбур бўлган эди. Айни пайтда Канада ҳам Филиппиндаги ўз элчихонасини номаълум муддатга ёпишга мажбур бўлган.

Қарор норозиликка сабаб бўлди

Би-Би-Си хабар беришича, Буюк Британия ҳукуматининг мамлакатдаги университет ва коллежларида таълим олиш учун тўланадиган контракт пулларини ошириш ҳақидаги қарори талабаларнинг катта норозилигига сабаб бўлган. Маълум бўлишича, ҳозирда 20 минг нафар талаба Лондон марказида норозилик намойиши ўтказиш арафасида турибди. Ушбу хабарда айтилишича, ҳозирда Буюк Британия олий ўқув юртларида ҳар бир талаба йилига 1100 фунт стерлинг (1730 АҚШ доллари) атрофида пул тўлайди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕҲНАТ ВА АҲОЛИНИ ИЖТИМОИЙ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВАЗИРЛИГИ
КОМПЬЮТЕР ТЕХНИКАСИ СОТИБ ОЛИШ МАҚСАДИДА
ОЧИҚ ТЕНДЕР (ТАНЛОВ) ЎТКАЗАДИ.
Очиқ тендерда мулкчилик шаклидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида белгиланган тартибда рўйхатга олинган, солиқ органлари ҳисобида турувчи хўжалик юритувчи субъектлар иштирок этиши мумкин.
Тендерда иштирок этишни хоҳловчилар тендер ҳужжатлари тўпламини сотиб олиш учун 2002 йил 16 декабрь соат 14.00гача буюртма беришлари ва вазирликнинг Ўзбекистон Республикаси «Ўзсаноатқурилишбанк»нинг «Ракат» бўлимидаги 20203000700114490001 ҳисоб рақамига, МФО 00435, ИНН 201190645 Марказий банк курси бўйича 50 АҚШ доллари миқдорида қайтарилмайдиган маблағ ўтказишлари лозим.
Тендер таклифлари 2002 йил 20 декабрь соат 14.00гача қабул қилинади.
Вазирлик манзили: Тошкент шаҳри, А.Авлоний кўчаси, 20-«А» уй.
Маълумот учун телефонлар: 139-48-82, 46-99-04, факс: 139-17-94.
6556/2434

ЗАВОДНИНГ РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТЕРИ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН
БЕНЗИН ҚУЙИШ КОЛОНКАЛАРИ
(НАРА 4216, 2816)
ва ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРНИ таклиф этади.
НАРА ТМ
Завод мутахассислари томонидан ўрнатиб ва созлаб берилади.
Тўлов шакли турлича.
Телефонлар: 144-28-44, 144-28-04, факс: 144-28-28
6590/2472

«ХАЛҚ СЎЗИ»га ЭЪЛОНЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
9.00 дан 18.00 гача
136-09-25
132-10-63
242-хона
05

UCD Group MICROS
ЭЛЕКТРОН ТАРОЗИЛАР
• Дозаторлар
• Автомобиль
• Вагон
• Платформа
• Лаборатория тарозилари
Ишлаб чиқариш, модернизация, сервис хизмати
С.Азимов кўч., 72 «А» тел.: 56-25-57, 56-05-77 факс: 132-06-85
E-mail: scales@ucd.uz www.ucdgroup.com
6588/2476

ЭНГ ЯНГИ GSM ТАРМОҒИ
ЭНДИ УРГУТ ва КАТТАҚЎРҒОНДА!
ЯНГИ
ҚИСҚА МАЪЛУМОТ ХИЗМАТИ (SMS)
+
ОВОЗЛИ МАЪЛУМОТ ХИЗМАТИ (VMS) (АВТООТВЕТЧИК)
БЕПУЛ УЛАШ ДАВОМ ЭТМОҚДА!
ЯҚИНДА
УРГАНЧ
НУКУС
ХИВА

GSM ТАРМОҒИДА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ РЕЖАЛАРИ
(Тарифлар 20% қўшимча қиймат солиғи билан АҚШ долларида кўрсатилган),
2002 йил 1 ноябрдан бошлаб амал қилади

Хизмат кўрсатиш режалари	Абонент тўлови (АҚШ долларида)	Кириш алоқаси баҳоси (АҚШ долларида)	Чиқиш алоқаси баҳоси (АҚШ долларида)
Эксклюзив	2,0	0.08	0.10
Престиж	125,0	Бепул	

Илова:
«Ўздунробита» ҚК тармоғи бўйича GSM русумида ягона рўйхатга олиш зонаси амал қилади, яъни танланган хизмат кўрсатиш режаси тарифлари GSM тармоғи доирасида кучга эга.

UZDUNROBITA first cellular
Кечаю кундуз маълумотлар хизмати: 130-09-09, 131-09-09, 103-09-09 "Ўздунробита" ҚК телефонларидан - 611.
Тошкентдаги сервис маркази манзили: Усмон Юсупов кўчаси, 16-уй ("Лабзак").
www.uzdunrobita.uz
УзАСИ АА №0000104

Спорт

Ғолиблар аниқланди

Футбол бўйича 11 мамлакат чемпионатининг сўнгги 30-тури ҳам поёнига етди. Мухлислар учун кутилмаган натижаларга бой бўлган ушбу мавсумнинг ўрталаридаёқ олий лига жамоаларининг қай бири астойдил ҳаракат қилганлигию, қайсиси номигагина ўйнаётганлиги маълум бўлиб қолган эди. Шу маънода, дастлаб пойтахт жамоалари ҳақида гапирадиган бўлсак, «Пахтакор» шу йилда кескин ҳаракатларга бой ўйин намойиш этиб, муддатидан олдин чемпионликни қўлга киритган бўлса, «Трактор» асосан олий лигада қолиш учун ҳаракат қила бошлади. Ушбу ҳолатни якуний 30-турда ҳам кузатилди. Айтиб ўтиш жоиз, мазкур жамоанинг «Пахтакор» билан кечган учрашуви 4:1 ҳисобида меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди. Агар «Трактор» жамоаси мана шундай ҳужумкорликни олдинроқ ишга солганида юқорироқ ўринни эгаллаши турган гап эди.

Шунингдек, Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси «Бухоро» устидан 3:0 ҳисобида ғалаба қозониб, ишқибозлар кўнглини шод этди. Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси «Насаф»ни ўз майдонида қабул қилиб, 4:1 ҳисобида ғалаба қозониши қаршиликларни бронза медалидан маҳрум қилди. Учинчи ўринни эгаллашни деярли нақд қилиб қўйган «Қизилқум» жамоаси сафарда «Қўқон-1912» клуби билан дуранг натижа (2:2)га эришиб, совриндорлар сафидан жой олди.

Ушбу жамоалар мавсум бошиданоқ мухлисларга чиройли ўйин намойиш этиб келган бўлса, қолган жамоалар фаолиятида қатъият етишмади. Хусусан, «Сўғдиёна» ва «Зарафшон» клублари олий лигани тарк этди. Уларнинг ўрнини эса Фарғонанинг «Цементчи» ва Сирдарёнинг «Гулистон» жамоалари эгаллашди.

Шундай қилиб, жорий йилги мавсум якунланиб, ғолиблар аниқланди, совриндорлар маълум бўлди. Энди ҳамма гап бўлиб ўтган учрашувлардан тўғри хулоса чиқаришда қолди.

Дарвоқе, 30-тур учрашувлари якунланган бўлса-да, кеча Фарғонада ҳеч қандай аҳамият касб этмаган «Нефтчи» ва «Пахтакор» жамоалари ўртасида кечиктирилган тур учрашуви ўтказилди.

Мақсуд ЖОНИХОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, УЛГУРЖИ ХАРИДОРЛАР, ТАДБИРКОРЛАР — БАРЧА ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 13 ноябрдаги 391-сонли «Ярмарка савдосини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ «ЎЗБЕКИСТОН» ТЕННИС МАЖМУИДА

2002 йил 9-14 декабрь кунлари

РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ ОЗИҚ-ОВҚАТ САВДО

ЯРМАРКАСИ

ЎТКАЗИЛАДИ.

Ярмаркада: «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг», «ЎзМАДпарранда-холдинг» компаниялари, «Ўздонмаҳсулот» давлат акциядорлик корпорацияси, «Озиқовқатсаноат», «Ёғмойтамакисаноат», «Ўзпаррандасаноат» уюшмалари, «Ўзгўштсутсаноат» давлат акциядорлик уюшмаси, «Ўзбалиқ», «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув» акциядорлик компаниялари томонидан 2003 йилда ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар намойиш этилади.

ЯРМАРКАДА:

- СУТ ВА СУТ МАҲСУЛОТЛАРИ;
- ГЎШТ ВА ГЎШТ МАҲСУЛОТЛАРИ;
- БАЛИҚ ВА БАЛИҚ МАҲСУЛОТЛАРИ;
- ҚАНДОЛАТ ВА МАКАРОН МАҲСУЛОТЛАРИ;
- СПИРТЛИ ВА АЛКОГОЛСИЗ ИЧИМЛИКЛАР;
- КОНСЕРВАЛАР;
- ҚУРУҚ ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН МЕВА-САБЗАВОТ МАҲСУЛОТЛАРИ

ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари тақдим этилади.

Ярмаркада 2003 йилда ишлаб чиқариладиган ана шу маҳсулотларни харид қилиш учун республика ҳудудида жойлашган, мулкчилик шаклидан қатъи назар, барча истеъмолчилар билан шартномалар тузилади.

Ярмарка манзили: 700057, Тошкент ш., гвард. полковник Хўжаев к., 1-уй.
Мўлжал: марказий телеминора, метронинг «Бодомзор» бекати.
Телефон: 139-46-97.

Ярмаркага марҳамат!

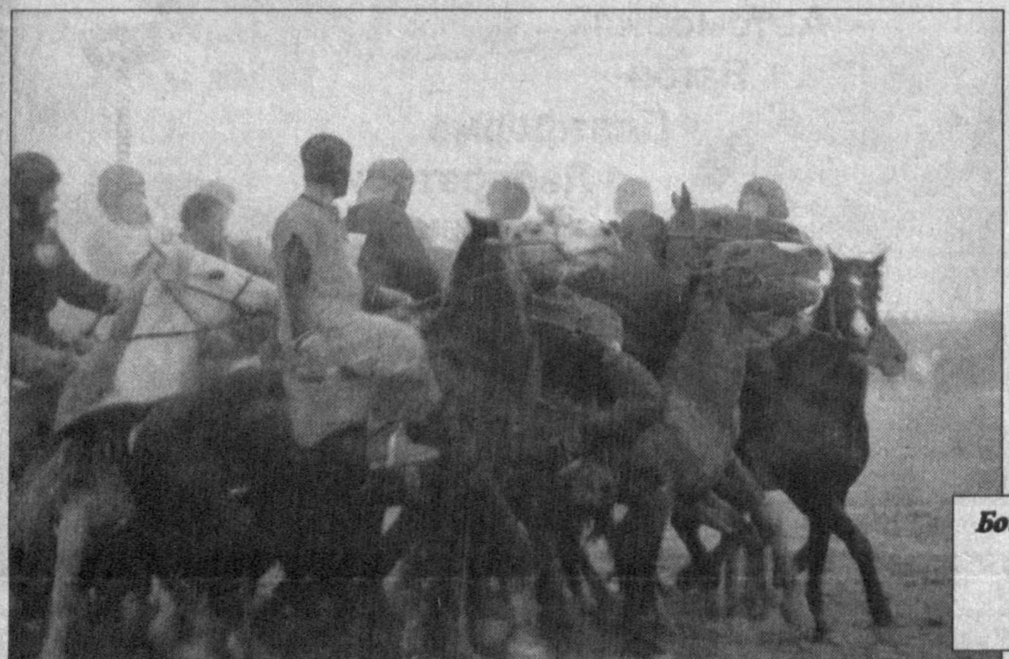

Хикмат

Агар яхши
тутса ҳар ким
ўз хулқини,
Ҳам ўзини
севинтирар, ҳам
халқини.

Бойчиборлар дупури
Юраклардан ўтади.

Абдуғани ЖУМА
олган сурат-лавҳа.

Офислар, банклар, меҳмонхоналар, муассасалар, шунингдек, фуқаролар

ДИҚҚАТИГА!

Vinlad
Ҳаётингизни хотиржам қиламиз!

Манзил: Тошкент шаҳри, «Қушбеги» кўчаси, 18-уй.
Телефонлар: (998 712) 50-99-13, 50-46-13.
Тел./факс: (998 71) 120-66-01.
E-mail: vinlad@naytov.com

СЕЙФЛАР ВА ЭШИКЛАР, ДАРВОЗАЛАР УЧУН ҚУЛФЛАР, ҚУЛФ ТИЗИМЛАРИ...

ОДДИЙДАН МУРАККАБГА.

CISA

Қулф ва қулф тизимлари ишлаб чиқаришга 1926 йилдан бошлаб ихтисослашган Италия фирмаси.

Қулфни идентификациялаш варақаси: калитнинг нусхасини муаллифий тайёрлаш учун. Нусха фақат CISA фирмасининг ўзи томонидан тайёрланиши мумкин, бунинг учун қулфни идентификациялаш варақасини тақдим этиш зарур.

«УСТА КАЛИТ» ТИЗИМИДА ЦИЛИНДРЛАРНИНГ ИМКОНИ БЎЛГАН МИҚДОРИ:

- «Уста калит» тизими учун ҳар хил 85 000 000 цилиндр;
- талабга кўра бошқа шакллар мавжуд;
- КА — бир хил кодли калитлар;
- МК — уста калитнинг икки даражали тизими;
- GMK — уста калитнинг уч даражали тизими;
- GGMK — уста калитнинг тўрт даражали тизими;
- СЕ — марказий тизим (масалан, турар жой биносига кириш эшиги барча калитлар билан ва ҳар бир хонадон ўз калити билан очилади ёки директор ўз калити билан ўз иш хонаси, ходимларнинг хоналари, омборлар эшикларини очади, лекин ходимлар директор хонаси эшигини оча олишмайди);
- СА — қурувчининг калитидан фойдаланилган тизим.

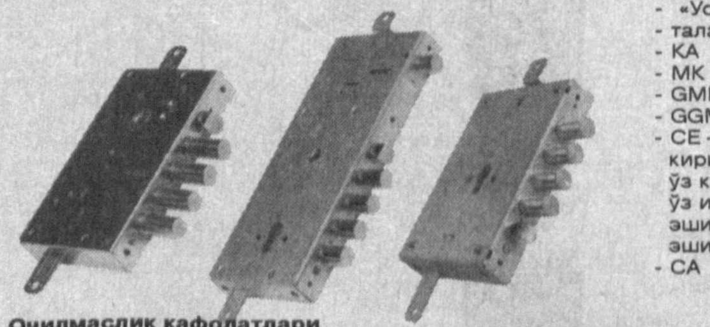

Очилмаслик кафолатлари
«очиқ-ёпиқ» циклининг 100 000дан кам бўлмаган цикли (EN 1303 меъёрларига мувофиқ ишончлилик даражаси 6).

EN меъёрларига биноан **сертификатланган**, ишончлилик даражаси 6, махфийлик даражаси 5.

6585

Эътибор ва эъзоз

Савоб

Юртимизда қарияларни қадрлаш, уларнинг яхши кун кечиришлари учун барча шарт-шароитлар муҳайё этилган.

Бугунги кунда Сирдарё вилоятида 84 минг нафар пенсионер ва нафақа олувчилар рўйхатга олинган бўлиб, уларнинг 23800 нафарини ногиронлар ташкил этади. Ана шу инсонларнинг ҳолидан хабар олиш вилоят ва туман ҳокимларининг одатий бурчларига айланиб қолган. Дам олиш уйлари ва санаторийларга йўлланмалар бериш, шифохоналарда бу инсонларнинг саломатлигини тиклаш бугунги кунда тегишли идора ва ташкилотларнинг ҳам назоратида турибди. Бу йил Янгиер шаҳрида қаровчисини йўқотган ва кам таъминланган 60 нафар отахону онахон учун «Саховат» деб номланган янги бино қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бу бино кишиларнинг яшаши учун барча шарт-шароитларга эга бўлиб, биргина қаттиқ ва юмшоқ мебелларнинг ўзига 9 миллион сўм маблағ ажратилди.

Вилоятда яшовчи ногиронларнинг зарур тиббиёт маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини қондириш мақсадида Гулистон шаҳрида республика «Ортопедия реабилитацияси» илмий-ишлаб чиқариш корхонасининг филиали иш бошлади. Ана шу корхона қисқа вақт ичида 100 нафардан ортиқ ногиронга турли хил протез-ортопедия маҳсулотлари тайёрлаб берди.

3 декабрь куни Гулистон шаҳри ва туман марказларида ногиронлар учун байрам дастурхонлари ёзилди. Олим Хўжаев номидаги вилоят мусиқали ва драма театрида эса 500 нафар ногирон болага «Умид тароналари» деб номланган хайрия концерти намойиш этилди. Ўша куни юзлаб отахону онахонлар ҳамда болаларга ҳомий ташкилотларнинг қимматбаҳо совғалари туҳфа этилди.

А. ХОНИМҚУЛОВ.
«Халқ сўзи» мухбири.

Ҳурматли тадбиркорлар, ташкилот, муассаса ва корхона раҳбарлари!

Журнал саҳифаларида:

- *Ўзбекистон Республикаси қонунлари;*
- *Олий хўжалик суди пленуми ва раёсати қарорлари ҳамда тегишли меъёрий ҳужжатлар ва шарҳлар;*
- *хўжалик судларининг суд амалиёти тафсилотлари;*
- *хорижий мамлакатларнинг арбитраж ва иқтисодий судлари фаолиятига доир маълумотлар;*
- *қонунчиликни қўллаш бўйича судьялар ва малакали ҳуқуқшунослар чиқишлари.*

Журналнинг нашр индекси:

- *якка тартибдаги обуначилар учун* — 908;
- *ташкилотлар учун* — 909.

Манзилимиз:
700097, Тошкент ш., «Чўпонота» к., 6-уй.
Маълумот учун телефон: 77-64-95, факс: 173-72-68.

Обуна «Матбуот тарқатувчи» АКнинг барча бўлимлари орқали, шунингдек, таҳририят билан шартнома асосида ҳам амалга оширилади.

Ўзбек ва рус тилларида чоп этилаётган «Хўжалик ва ҳуқуқ» — «Хозяйство и право» ОЙЛИК ЖУРНАЛИ тадбиркорлар, банк, солиқ ва молия идоралари ходимлари, ҳуқуқшунослар ва кенг омма учун мўлжалланган.

5559/2396

«Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси ва Ўзбекистон Кино арбоблари бирлашмаси жамоалари меҳнат фахрийси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими
Жалол АҲМЕДОВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ҳамдардлик изҳор этади.

«Ўзбектелефильм» студияси жамоаси студия бош директори Мирзааҳмад Алимовга отаси
Мирзамурод АЛИМОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси «Ўзбектелефильм» студияси бош директори Мирзааҳмад Алимовга падари бузруквори
МИРЗАМУРОД отанинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзнефтмаҳсулот» акциядорлик компанияси жамоаси компания маҳкамасининг масъул ходими
Асқар САЛИМОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги — ЎзА жамоаси агентлик ходимаси Ибодат Комиловага отаси
Ортиқ БЎРИЕВнинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент молия институти жамоаси «Информацион технологиялар ва моделлаштириш» кафедрасининг катта ўқитувчиси Дилором Пўлатовага онаси
Тилла ШОТУРСУНОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров, Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 1172. 27016 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид ТОҒАЕВ ва Акбар БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t -Тижорат материали

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — А. Орипов.
Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров.
Навбатчи — М. Нормуродова.
Мусаҳҳиҳ — И. Турсунова.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 Топширилди — 21.30 1 2 3 4 5 6